

Sygn. akt II UK 125/16

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku B. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 6 października 2015 r. zmienił, zaskarżony apelacją wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 12 czerwca 2013 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie ubezpieczonego B. N. od decyzji organu rentowego z dnia 10 grudnia 2012 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony B. N. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 października 2015 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 i art. 32 ust. 4 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z przepisami

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący, z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c., stwierdził, że kwestionowany przez niego wyrok narusza prawo materialne i procesowe oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zdaniem skarżącego, na podstawie przytoczonych w uzasadnieniu skargi argumentów można i należy wyprowadzić wniosek, że wydany wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] naruszył przepisy prawa materialnego i procesowego, przez ograniczenie się do zaakceptowania w pełni wskazówek Sądu Najwyższego, nie uwzględniając dowodów z zeznań wnioskodawcy oraz świadka A. P., iż prace murarskie wywodzą się z robót budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, które zostały wymienione w poz. 25 Działu XIV „Prace różne” wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Co do potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów skarżący wyjaśnił zaś, że składając wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. dołączył do wniosku niezbędne dokumenty w tym odpis ksiąteczki wojskowej, udowadniając odbycie zasadniczej służby wojskowej w okresie od dnia 25 kwietnia 1972 r. do dnia 10 kwietnia 1974 r. Fakt odbycia przez niego zasadniczej służby wojskowej potwierdza też dokumentacja znajdująca się w organie rentowym. Potwierdza ją również uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., II UK 260/14.

Pomimo istniejących uchwał Sądu Najwyższego, które w różny sposób dawały, bądź nie, prawo do uznawania okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w dalszym ciągu istnieją jednak rozbieżności w tym przedmiocie. Przykładem są

orzeczenia Sądu Najwyższego: a) uchwała z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 243), w której nie odniesiono się do uregulowania kwestii zasadniczej służby wojskowej, b) uchwała z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13, w której Sąd Najwyższy w powiększonym składzie pozytywnie odniósł się do kwalifikowania okresu zasadniczej służby wojskowej co do samej zasady, c) wyrok z dnia 2 lipca 2015 r., III UZP 4/15, gdzie Sąd Najwyższy uznał, że okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie od dnia 29 listopada 1967 r. do dnia 31 grudnia 1974 r. zalicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach, d) wyrok z dnia 7 grudnia 2010 r., I UK 203/10 (LEX nr 786370), w którym uznano, że „okres zasadniczej służby wojskowej nie podlega wliczeniu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach”, e) wyrok z dnia 5 lutego 2013 r., II UK 274/12, w którym przyjęto, że „okres zasadniczej służby wojskowej należy zaliczyć, jeżeli była to przerwa w zatrudnieniu wymuszona powołaniem do wojska”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element

interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga, z kolei, od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia

2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, ocena wniosku skarżącego przeprowadzona przy uwzględnieniu wyżej opisanych kryteriów musi prowadzić do uznania, że w niniejszej sprawie nie występuje żadna z podniesionych w tym wniosku przesłanek przysądu.

Argumentacja prowadząca do wykazania oczywistej zasadności skargi w istocie opiera się na kwestionowaniu dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem, zgodnie z art. 398³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu podniesionych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Wypada też zauważyć, że nie do przyjęcia jest sugerowane w ocenianym wniosku naruszenie, zwłaszcza mające kwalifikowany charakter, art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., w sytuacji gdy zeznania świadka A. P., jak jednoznacznie wynika z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, były

przedmiotem oceny Sądu drugiej instancji, który oparł się na nich, uznając, że potwierdzają one wykonywanie przez skarżącego pracy w charakterze murarza w okresie od dnia 1 stycznia 1981 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. Pracę w tym charakterze skarżący wykonywał zaś dlatego, że z powodu braku surowca nie było możliwe wykonywanie przez niego zgodnej z angażem pracy w charakterze dziewiarza. Tymczasem, prace budowlano-remontowe, o których mowa w poz. 25 Działu XIV „Prace różne” wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach tylko wówczas, gdy realizuje się je na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, co w przypadku przestoju spowodowanego brakiem surowca nie jest przecież możliwe.

Natomiast podnoszona przez skarżącego potrzeba wykładni przepisów w kontekście reguł zaliczania okresów zasadniczej służby wojskowej do okresów pracy w szczególnych warunkach pozostaje poza podstawą rozstrzygnięcia, gdyż okres odbywania zasadniczej służby wojskowej w czasie od dnia 21 kwietnia 1972 r. do dnia 3 maja 1974 r. (a więc w czasie wykonywania pracy dziewiarza) został skarżącemu uwzględniony i w ogóle nie stanowił przedmiotu sporu.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.